

RECENZÍÓ

BIHARI MIHÁLY

Recenzió a Parlamenti jog. Az Országgyűlés működése, feladat- és hatáskörei, kapcsolódó intézmények című könyvről

Országgyűlés Hivatala, Budapest, 2018

Régen várt könyv a Parlamenti jog című kiadvány. Lényegileg érthető, hogy nem került kiadásra az Országgyűlésre vonatkozó átfogó joganyag, elemzés, tudományos kommentár eddig.

Az 1989-es alkotmánymódosítással elindult sorozatos alkotmánymódosítások, majd az Alaptörvény (2011) elfogadása nem is igen tette lehetővé – az alapvető joganyag, az országgyűlés szervezetének, funkcióinak, feladatainak és a rá vonatkozó szabályoknak a rendkívül gyors változása miatt – átfogó jogismertető kézikönyv, jogszabálygyűjtemény, és tudományosan megalapozott kötet kiadását.

2012-ben született törvény az Országgyűlés működéséről, a Házzsabály törvényi rangra emelkedett.

A parlamente vonatkozó joganyag korábban több kötetben megjelent „Az Országgyűlés” címmel Soltész István szerkesztésében a Parlamenti Módszertani Iroda kiadványaként. Átdolgozott tartalommal négy kiadást ért meg.

A most megjelent „Parlamenti jog” című könyv részben folytatja a korábbi, országgyűlésről szóló könyvek hagyományait. Ugyanakkor lényegesen eltér azoktól, mivel nem csupán jogszabálygyűjtemény, hanem műfaját tekintve jogi kézikönyv, tankönyv, tansegédlet, tudományos mélységű és szintű elméleti elemzések összessége.

A Parlamenti jog című könyvet kiválóan használhatják az országgyűlési képviselők, azok munkatársai, az Országgyűlés munkatársai és szakértői, az egyetemi oktatók és hallgatók és a jogász szakma tagjai.

A Parlamenti jog című könyv 379 oldal, amelyhez 100 oldal Függelék kapcsolódik. 42 szerző és 2 szerkesztő (Dukán Ildikó dr. és Varga Aida dr.) munkáját dicséri a könyv.

A szerzők szakmai felkészültsége, a jogszabályok kimerítő ismerete, a kommentárok történeti és elméleti színvonala többnyire jónak, vagy kiválónak minősíthető.

A történeti és összehasonlító bevezetések magas tudományos színvonalat képviselnek, az alkotmányjogi és a parlamenti jogi témakörökre vonatkozó tájé-

kozottságot bővítik. Elméleti, tudományos és magyarázó értékük jelentős. A könyv szerkezete követi az Országgyűlésre vonatkozó jogszabályok szerkezetét, ami növeli a könyv használhatóságát.

A Függelék táblázatai rendkívül informatívak, jól használhatóak és felhasználhatók ismertető, vagy tudományos munkákban is.

A Parlamenti jog című könyv XIII. fejezetből áll.

Az I. fejezet a parlamenti jog forrásait mutatja be.

1. Az Alaptörvény – Alkotmány
2. A házszabályi rendelkezések
3. Az élő parlamenti jog fő forrásai és a joggyakorlat
4. Az Alkotmánybíróság parlamentre vonatkozó határozatai
5. A bírósági gyakorlat egyes ítéletei (pl. a mentelmi ügyekkel kapcsolatban)
6. A Strasbourgi Emberi Jogok Európai Bíróságának határozatai és ítéletei

A II. fejezet a házszabályok és a parlamentarizmus történetét mutatja be a Rendi Országgyűléstől a rendszerváltoztatásig és máig.

A III. fejezet a képviselők választását, a választójog alakulását foglalja össze és a hatályos jogszabályokat tartalmazza.

A IV. fejezet a képviselők jogállását, javadalmazását és a parlamenti fegyelmi jog szabályait foglalja magában.

Az V–VI–VII. fejezetek az Országgyűlés működését, üléseit, szervezeti felépítését, a tisztségviselők jogállását, a bizottságok feladatait tartalmazza. Itt találjuk az Országgyűlés ülészakaira, ülésére, a törvényalkotás nyilvánosságára és az egyes döntésekhez szükséges szavazati arányokra vonatkozó szabályokat.

A VII. fejezet az Országgyűlés működésére vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, a Házszabályt, a képviselők megbízatását, az Országgyűlés tanácskozási rendjét és működését, továbbá a döntéseit, és döntési mechanizmusát ismerteti, a törvények elfogadására, a központi költségvetési törvény vitájára vonatkozó különleges szabályokat, a Kormány ellenőrzésének szabályait és az Országgyűlés szervezeti, döntési módjait, a szavazási eljárásra vonatkozó szabályokat foglalja magában.

A VIII. fejezet az Alaptörvény elfogadására és módosítására vonatkozó szabályokat tartalmazza. Az Országgyűlésnek több mint 100 feladatkörét határozzák meg a jogszabályi előírások.

A VIII. fejezet tartalmazza a Kormány ellenőrzésére (bizalmatlansági indítvány és a bizalmi szavazás) vonatkozó szabályokat.

Az Országgyűlés személyi döntéseire, a szavazás módjára és a szavazati arányokra vonatkozó előírások is itt találhatóak.

A IX. fejezet a törvényalkotási eljárás általános és különös szabályait tartalmazza, amelyek jelentősen változtak az elmúlt 20 évben.

Ebben a fejezetben találjuk meg a törvényjavaslatok tárgyalásának általános és különös szabályait (sürgős tárgyalás, kivételes eljárás, eltérés a Házszabálytól). Itt találhatóak a törvényalkotás folyamatát „lassító” eljárások szabályai is.

A költségvetési és a zárszámadási törvény előkészítésére és benyújtására vonatkozó szabályok is itt kaptak helyet. A nemzetközi szerződésekre irányuló eljárások és az egyéb indítványok tárgyalása (határozati javaslat, politikai nyilatkozat, politikai vita stb.) ugyancsak ebben a fejezetben olvashatók.

E fejezet keretében külön pontban tárgyalja a könyv a köztársasági elnök szerepét a törvényalkotásban és az Alkotmánybíróság szerepét a törvényalkotási eljárásban. (Előzetes normakontroll, mulasztásos alaptörvény ellenesség megállapítása).

A X. fejezet tartalmazza az Országgyűlés európai uniós ügyekkel kapcsolatos eljárási és egyeztetési szabályait: a szubszidiaritás elvének vizsgálatát és érvényesülését, a Politikai párbeszéd intézményét az Európai Bizottsággal, továbbá az Európai Unió tisztségre jelölt személyek bizottsági meghallgatását és eljárását.

A XI. fejezet az Országgyűlés nemzetközi tevékenységével és kapcsolataival összefüggő jogi előírásokat ismerteti, benne az Országgyűlés elnökének és az Országgyűlés nemzetközi tevékenységének szabályait.

A XII. fejezet az Országgyűlés hivatalának működésére és a kapcsolódó szervezetek működésére, így az Országgyűlés költségvetésére, az Országgyűlés Őrségére vonatkozó jogszabályokat foglalja magában.

A XIII. fejezet a Nemzet főterére és a kiemelt nemzeti emlékhely bizottságra, a Kossuth teret övező épületekre vonatkozó szabályokat tartalmazza.

Az I–XIII. fejezet után következik a mintegy 100 oldalas Függelék, amelyben nagyon hasznos információkat találunk, az Országgyűlés elnökeinek életrajzát, az alelnökök és a jegyzők felsorolását és nagyon hasznos adatokat, táblázatokat 1990-től 2018-ig terjedő adatokkal.

Azt gondolom, hogy az ismertetésből is kiderül, hogy nagy szükség volt a Parlamenti jog című kötet kiadására.

A kötet műfaját tekintve jogszabálygyűjtemény, kibővítve tudományos-elméleti, történeti, összehasonlító jogi ismeretekkel. „Munkakönyv”, nem díszelgő kötet, vagy reprezentatív kiadvány. Kiválóan hasznosítható az egyetemi oktatásban tankönyvként és tansegédletként és a parlamenti munkavégzés mindennapjaiban a munkatársak számára.